Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni koosoleku protokoll nr 8

Koosolek toimus 29. oktoobril 2026 kell 10.00 – 12.00

Võtsid osa: komisjoni liikmed Heiki Sibul, Kaarel Tarand, Airi Mikli, Jevgeni Krištafovitš, Eduard Odinets, Jüri Kaver, Indrek Tarand, Jaan Toots, Tarmo Piirmann ning komisjoni teenistujad Katrin Laaniste ja Zoja Masso

Juhatas: Heiki Sibul

Protokollis: Zoja Masso

Päevakord:

1. J. K. pöördumine
2. Isamaa Erakonna KOV 2025. aasta kampaaniavõlg
3. Komisjoni töökorra muutmise ettepanek
4. Hankeplaani muudatuse kinnitamine
5. VL Plaan B Narva Linna Pulsi ja VL Plaan B Tartu KOV 2025 valimiskulud
6. Illart Kivisalu ettekirjutuse täitmine
7. Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Kogu õigusjärglus
8. Kohtu küsimused haldusasjas 3-26-383 (J. Ossinovski)
9. Ülevaade erakondade 2026. aasta III kvartali aruannetest
10. Aleksei Jašini pöördumine seoses G. Konnovi reklaamiga
11. Ülevaade erakondade KOV 2025. aasta kampaaniavõlgade tasumise menetlustest
12. Aleksei Jašini pöördumine seoses Keskerakonna ja spordihalli filmiga
13. A. Kirsimäe pöördumine seoses Uma Meki kaubamärgiga pusa kasutamisega poliitreklaamis

1. J. K. pöördumine

Komisjon arutas pöördumises kirjeldatud 19.09.2026 Nõmmel Von Glehni Teatris toimunud ürituse korraldamise ja rahastamise asjaolusid. Ürituse reklaamimiseks kasutatud materjalidel oli poliitilise reklaami tunnuseid ning üritusel osalesid ühe erakonna, s.o. Isamaaga seotud isikud. Reklaamidel oli ürituse korraldajana märgitud MTÜ Rinnavähk BCF. Seetõttu peeti vajalikuks selgitada välja, kes ürituse tegelikult korraldas, reklaammaterjalid tellis ja nende eest tasus ning millised olid ürituse korraldamisega seotud kulud.

Arutati, kas andmeid tuleks küsida üksnes ürituse korraldajalt või pöörduda ka Isamaa Erakonna ja selle Tallinna piirkonna ning reklaamides osalenud poliitikute poole. Komisjon leidis, et asjaolud annavad alust kontrollida ürituse ja poliitilise tegevuse vahelisi seoseid ning võimalikku hüve saamist.

Otsustati:

Algatada menetlus ürituse korraldamise ja rahastamise asjaolude väljaselgitamiseks ning tuvastada, kas Isamaa Erakond, erakonna Tallinna piirkond või pöördumises nimetatud isikud on saanud üritusega seoses hüve.

2. Isamaa Erakonna KOV 2025. aasta kampaaniavõlg

Komisjon arutas Isamaa Erakonna pöördumist seoses erakonnale tehtud ettekirjutusega, täpsemalt erakonnaseaduses keelatud annetuse tagastamiseks ette nähtud 30-päevase tähtaja arvestamisega. Erakond ei eitanud keelatud annetuse saamist, vaid tõstatas küsimuse, millisest hetkest tuleb lugeda, et

erakond sai keelatud annetusest teada. Erakond ise leidis, et selleks hetkeks tuleb pidada ettekirjutuse kättesaamist.

Komisjon jäi ettekirjutuses väljendatud seisukoha juurde, et keelatud annetusena käsitatav viiviste sääst sai erakonnale teatavaks juba põhivõla arve esitamisel 20.10.2025. Arvel oli tavapärase 30-päevase maksetähtaja asemel märgitud 180-päevane maksetähtaeg. Ka 03.02.2026 menetluse algatamise kirjas selgitati erakonnale, et 180-päevase maksetähtaja kehtestamine kujutab endast erakonna krediteerimist soodustatud tingimustel ning sellest tulenev viiviste sääst on käsitatav juriidilise isiku keelatud annetusena.

Arutelul viidati komisjoni varasemale praktikale pikaajaliste võlgnevuste käsitlemisel ning ka sama erakonda puudutanud varasemale sarnasele juhtumile. Rõhutati vajadust kohelda kõiki erakondi ühetaoliselt ning vältida olukorda, kus tavapärasest pikemad maksetähtajad annavad erakondadele põhjendamatu eelise.

Komisjon leidis, et senise käsitluse muutmiseks puudub alus ning erakonnale tuleb komisjoni seisukohta täiendavalt selgitada.

Otsustati:

Jääda komisjoni varasemate seisukohtade juurde ja saata Isamaa Erakonnale selgitav vastus.

3. Komisjoni töökorra muutmise ettepanek

Komisjon arutas ettepanekut muuta töökorda selliselt, et häälte võrdse jagunemise korral oleks otsustav komisjoni esimehe hääl.

Muudatuse vastu esitatud seisukohtades rõhutati komisjoni liikmete häälte võrdsust ning seda, et häälte võrdne jagunemine tähendab otsuse vastuvõtmiseks vajaliku enamuse puudumist, mitte hääletuse ebaõnnestumist. Samuti juhiti tähelepanu sellele, et kavandatav muudatus ei reguleeriks üheselt olukordi, kus koosolekut juhatab aseesimees või muu komisjoni liige või kus komisjoni esimees on konkreetse küsimuse otsustamisest taandunud.

Muudatuse toetuseks esitati menetlusökonoomiaga seotud argumente. Võrdlusena käsitleti kohtumenetluse reegleid ja Vabariigi Valimiskomisjoni töökorda. Arutati ka võimalust kasutada mõiste „esimees" asemel mõistet „eesistuja" või „koosoleku juhataja".

Komisjonis ei saavutatud töökorra muutmiseks konsensust. Koosoleku juhataja küsis, kas keegi soovib töökorra muutmisteks esitatud ettepaneku hääletusele panemist, kuid selleks soovi ei avaldatud.

Otsustati:

Komisjoni töökorda mitte muuta.

4. Hankeplaani muudatuse kinnitamine

Komisjonile anti ülevaade kavandatava hanke mahust. Kehtivas hankeplaanis oli hanke eeldatavaks maksumuseks märgitud 450 000 eurot. Eelmise hanke eeldatav maksumus oli 400 000 eurot, millest oli praeguseks kasutatud ligikaudu 224 000 eurot. Pärast kavandatud tööde tegemist prognoositi kasutatud summa suuruseks ligikaudu 270 000 eurot.

Uue hanke mahu määramisel võeti arvesse võimalikku tunnihinna tõusu. Arutelul märgiti, et 70-eurose tunnihinna korral oleks võrreldava töömahu maksumus ligikaudu 308 000 eurot ning 80-eurose tunnihinna korral ligikaudu 352 000 eurot. Sellest lähtudes tehti ettepanek määrata uue hanke eeldatavaks maksumuseks 350 000 eurot.

Samuti juhiti tähelepanu vajadusele ajakohastada hankeplaanis märgitud hanke alustamise aega.

Otsustati:

Kinnitada hankeplaani muudatus, vähendades hanke eeldatavat maksumust 350 000 euroni ja määrates hanke eeldatavaks alustamise ajaks oktoober 2026.

5. VL Plaan B Narva Linna Pulsi ja VL Plaan B Tartu KOV 2025. aasta valimiskulud

5.1. VL Plaan B Narva Linna Pulss

Komisjon arutas valimisliidule raadiosaadete eest esitatud, kuid tasumata arveid. Valimisliit oli oma kirjalikes selgitustes leidnud, et raadiosaadetes ei toimunud Narva valimiskampaaniat, mistõttu ei pidanud ta arvete tasumist põhjendatuks.

Komisjonile oli teatavaks saanud, et saade oli märgistatud tasutud sisuna ning selle sisu käsitles Plaan B platvormi ja tegevust. Samuti arutati Narva kontoripinnal eksponeeritud reklaami ja selle võimalikku turuväärtust, kuid selle kohta puudus piisav teave.

Arutelu tulemusel tehti ettepanek nõuda valimisliidult arvete tasumist, arvutada välja viivised ja kanda need riigieelarvesse ning korrigeerida valimiskampaania aruannet.

Otsustati:

Nõuda valimisliidult arvete tasumist, viiviste arvutamist ja nende riigieelarvesse kandmist ning valimiskampaania aruande korrigeerimist.

5.2. VL Plaan B Tartu

Komisjonile sai teatavaks, et Põllumajandus- ja Toiduameti andmetel ei tegutsenud menetluses käsitletud kohvik eraisiku ettevõtmisena, vaid selle tegevus toimus äriühingu kaudu. Kohviku kasutamisega seotud kulu ei olnud valimiskampaania aruandes kajastatud. Lisaks käsitleti muid aruandes kajastamata või ebaselgeks jäänud tegevusi, sealhulgas üritusi ja reklaamikandjana kasutatud järelkäru.

Leiti, et käimasolevas haldusmenetluses ilmnevad väärteo tunnused, ning arutati politsei poole pöördumise võimalust. Täpsustati, et tuvastatud valeütlus puudutas kohvikupidamist. Haldusmenetluse lõpetamist politseile teate esitamise tõttu ei peetud põhjendatuks, kuna menetluses oli jätkuvalt vaja saada täiendavaid selgitusi ja dokumente. Valimisliidule on selles asjas tehtud ettekirjutus, mille täitmata jätmise tõttu alustatud sunniraha rakendamise on valimisliit kohtus vaidlustanud.

Otsustati:

Edastada politseile kohvikupidamise kohta tuvastatud valeütluse asjaolud ning jätkata komisjoni haldusmenetlust. Menetluse edasiste toimingute kavandamisel oodata ära poolelioleva kohtuasja lahend.

6. Illart Kivisalu ettekirjutuse täitmine

Komisjonile anti ülevaade ettekirjutuse täitmise seisust. Pärast meeldetuletuse saatmist ei ole adressaat enam e-kirjadele vastanud.

Tehti ettepanek kontrollida registrist adressaadi elukohaandmeid ja alustada sunniraha rakendamist – saata talle tähitud kiri ettekirjutuses sisaldunud hoiatuse kohase sunniraha rakendamise alustamise kohta ja anda selles tähtaeg ettekirjutuse täitmiseks. Teistsuguseid seisukohti ei esitatud.

Otsustati:

Kontrollida adressaadi elukohaandmeid, alustada ettekirjutuses määratud sunniraha rakendamist ja anda tähtaeg selle vabatahtlikuks täitmiseks ning jätkata sundtäitmisega kui ettekirjutust ei ole antud tähtaja jooksul täidetud.

7. Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Kogu õigusjärglus

Komisjon arutas Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Koguga seotud ettekirjutuste ja kohustuste üleminekut erakondade ühinemise korral. Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Kogu ühines 29.09.2026 erakonnaga Eesti Rahvuslased ja Konservatiivid. Komisjon oli saanud kohtutäituritelt pöördumised küsimusega, kas jätkata sunniraha sissenõudmist ühendavalt erakonnalt.

Komisjon leidis, et erakond, millega Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Kogu ühines, on selle õigusjärglane. Muu hulgas märgiti, et Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Kogu 2025. aasta majandusaasta aruandes kajastatud sunniraha kohustus kuulub ühinemisel üle minevate kohustuste hulka.

Arutelu tulemusel lepiti kokku, et pöördujatele koostatakse vastus, lähtudes õigusjärgluse põhimõttest ning samasisuline teade edastatakse kõigile Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Koguga seotud ettekirjutuste täitmata jätmise tõttu rakendatud sunniraha täitmiseks saanud kohtutäituritele.

Otsustati:

Vastata pöördujatele, et ühinemise tulemusel on ühendav erakond Eesti Rahvuslased ja Konservatiivid Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Kogu õigusjärglane ning talle lähevad üle ka vastavad kohustused. Vastav teade saadetakse kõigile Eesti Vabaduspartei – Põllumeeste Koguga seotud ettekirjutuste täitmata jätmise tõttu rakendatud sunniraha sissenõudmisega tegelevatele kohtutäituritele.

8. Kohtu küsimused haldusasjas 3-26-383 (J. Ossinovski)

Tallinna Halduskohtus on menetluses Jevgeni Ossinovski kaebus komisjoni 08.01.2026 ettekirjutuse nr 136 tühistamiseks. Kohus palus vastustajal ehk komisjonil esitada oma seisukohad, et analüüsida menetlusosaliste väiteid.

Komisjon vaatas läbi kohtule esitatavate vastuste eelnõu. Märgiti, et komisjoni seisukohad lähtuvad senisest praktikast ja varasematest kohtulahenditest ning et käesoleva kohtuasja tõttu ei ole alust komisjoni seniseid seisukohti muuta. Rõhutati, et reklaami ja isikureklaamiga seotud küsimusi hinnatakse juhtumipõhiselt.

Kohtule esitatavas tekstis peeti vajalikuks teha toimetuslikud parandused.

Otsustati:

Esitada kohtule ettevalmistatud vastused pärast vajalike toimetuslike paranduste tegemist.

9. Ülevaade erakondade 2026. aasta III kvartali aruannetest

Komisjonile anti ülevaade erakondade 2026. aasta III kvartali aruannetest. Kõik erakonnad peale Eesti Vasakliidu olid aruanded esitanud. Esitatud andmeid oli võrreldud erakondade raamatupidamisandmete ning komisjoni infosüsteemi kaudu esitatud aruannetega. Märgiti, et Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna, Parempoolsete ja Roheliste Erakonna netovara on negatiivne.

Eesti Vasakliit ei olnud vaatamata meeldetuletustele aruandeid esitanud. Enne ettekirjutuse tegemist peeti otstarbekaks proovida erakonna esindajatega veel kord ühendust saada.

Otsustati:

Võtta ülevaade teadmiseks, jätkata Eesti Vasakliiduga ühenduse võtmist ning otsustada järgmisel komisjoni koosolekul ettekirjutuse tegemise vajaduse üle.

10. Aleksei Jašini pöördumine seoses G. Konnovi reklaamiga

Komisjon arutas Aleksei Jašini pöördumist seoses G. Konnovi reklaamiga. Komisjoni varasem hääletus selles küsimuses oli lõppenud tulemusega 4 : 4.

Osa komisjoni liikmetest leidis, et ilma uute asjaoludeta ei ole põhjendatud küsimust uuesti läbi vaadata. Teised olid seisukohal, et küsimuse võib uuesti arutusele võtta, kui selleks teeb ettepaneku komisjoni liige.

Sisuliselt keskendus arutelu sellele, kas asjaolude kontrollimiseks piisab asjaomase isiku ehk Konnovi avalikust väitest, et ta tasus reklaamikulu ise, või tuleks küsida seda väidet kinnitavaid dokumente.

Komisjoni liikme ettepanekul pandi hääletusele täiendavate selgituste küsimine.

Hääletamistulemus: ettepaneku poolt hääletas 7 liiget, vastu oli 2 liiget (Tarmo Piirmann ja Eduard Odinets).

Otsustati:

Küsida G. Konnovilt täiendavaid selgitusi ning reklaamikulu isiklikku tasumist kinnitavaid maksedokumente (arve, maksekorraldus).

11. Ülevaade erakondade KOV 2025. aasta kampaaniavõlgade tasumise menetlustest

11.1. Reformierakond

Komisjonile anti ülevaade Reformierakonna kampaaniavõla tasumisest. Erakond oli sõlminud kampaaniaagentuuriga kirjaliku kokkuleppe, mille kohaselt lähtuti viiviste arvestamisel 30-päevasest maksetähtajast ja viivisemäärast 0,05% päevas. Erakond oli esitanud igakuised viivisearved ning arvete tasumist tõendavad maksekorraldused.

Otsustati:

Võtta ülevaade teadmiseks.

11.2. Isamaa Erakond

Komisjonile anti ülevaade Isamaa Erakonna kampaaniavõla menetlusest (vt päevakorrapunkt 2). Erakonnale oli tehtud ettekirjutus keelatud annetuse riigieelarvesse kandmiseks. Ettekirjutuse täitmise tähtaeg on 18.11.2026.

Otsustati:

Jätkata menetlust.

11.3. Erakond Parempoolsed

Komisjonile anti ülevaade Parempoolsete kampaaniavõlgade tasumisest. Üks võlg koos intressidega oli tasutud ning vastavad dokumendid komisjonile esitatud. Teise võla puhul oli 141 904 euro suurusest summast koosoleku ajaks tasumata ligikaudu 130 000 eurot, kuigi kokkuleppe kohaselt pidi võlg olema tasutud hiljemalt 30.09.2026.

Komisjon pidas vajalikuks pöörduda erakonna poole, et küsida selgitusi võlgnevuse jätkuva tasumata jätmise põhjuste ning selle tasumise kavandatava aja kohta.

Otsustati:

Küsida Erakonnalt Parempoolsed selgitusi võlgnevuse kohta ning teavet selle tasumiseks võetud meetmete kohta.

11.4. Sotsiaaldemokraatlik Erakond

Komisjonile anti ülevaade Sotsiaaldemokraatliku Erakonna kampaaniavõla tasumisest. Algsest 175 000 euro suurusest võlast oli koosoleku ajaks tasumata 93 000 eurot, kuigi kokkuleppe kohaselt pidi võlg olema täielikult tasutud hiljemalt 25.05.2026.

Komisjon pidas vajalikuks pöörduda erakonna poole, et küsida selgitusi võlgnevuse jätkuva tasumata jätmise põhjuste ning selle tasumise kavandatava aja kohta.

Otsustati:

Küsida Sotsiaaldemokraatlikult Erakonnalt selgitusi võlgnevuse kohta ning teavet selle tasumiseks võetud meetmete kohta

12. Aleksei Jašini pöördumine seoses Keskerakonna ja spordihalli filmiga

Komisjon arutas Aleksei Jašini pöördumist seoses Keskerakonna ja spordihalli filmiga. Arutelu keskendus küsimusele, kas asjaolude uurimiseks on tekkinud piisav alus.

Komisjonis kujunes konsensus, et asjaolude väljaselgitamiseks tuleb teha päring.

Otsustati:

Teha asjaolude väljaselgitamiseks Eesti Keskerakonnale päring.

13. A. Kirsimäe pöördumine seoses Uma Meki kaubamärgiga pusa kasutamisega poliitreklaamis

Komisjon arutas pöördumist, milles tõstatati küsimus, kas poliitreklaamis kujutatud poliitiku kantud Uma Meki kaubamärgiga pusa võib olla käsitatav keelatud annetusena.

Märgiti, et tegemist oli erakonna rahastatud poliitreklaamiga. Enamik sõnavõtjaid leidis, et üksnes kaubamärgi nähtavusest poliitiku rõivastusel ei saa järeldada, et kaubamärgi omanik oleks teinud

poliitikule või erakonnale keelatud annetuse. Võrdlusena toodi näiteid muudest juhtumitest, kus poliitikute rõivastel võivad olla erinevate organisatsioonide või ettevõtjate tähised.

Samas avaldati ka arvamust, et kaubamärgiga pusa kandmine poliitreklaamis ei pruukinud olla juhuslik. Kuna menetluse algatamise küsimuses puudus üksmeel, siis pandi see hääletusele.

Hääletustulemus: menetluse algatamise poolt hääletas 3 liiget (Jaan Toots, Tarmo Piirmann ja Jüri Kaver), vastu oli 6 liiget.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada.

(allkirjastatud digitaalselt)	(allkirjastatud digitaalselt)
Heiki Sibul	Zoja Masso
koosoleku juhataja	protokollija